

IJTIMOYIY XODIMNING AXLOQINING ASOSIY KATEGORIYALARI

Suyarova Dilfuza Sa'dullo qizi

Samarqand davlat Universiteti Kattaqo'rg'on filiali Aniq va tabiiy fanlar fakulteti "Ijtimoiy ish" yo'nalishi 3-kurs talabasi;

Ibrohimov Og'abek Maxmarajab o'g'li

Samarqand davlat Universiteti Kattaqo'rg'on filiali Aniq va tabiiy fanlar fakulteti "Ijtimoiy ish" yo'nalishi 3-kurs talabasi;

Email; ibrokh1movofficial03@gmail.com

Ilmiy rahbar: Ishmuradov Bunyodjon Farhodovich

Samarqand davlat Universiteti Kattaqo'rg'on filiali o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada deontologiyadagi tushunchalar va xodimning axloqiy va kasbiy qadriyatlarini haqida va undan tashqari respondentlar bilan muomalasi haqida yoritilgan.

Аннотация: В данной статье рассматриваются понятия деонтологии и этических и профессиональных ценностей работника, а также взаимоотношения с респондентами.

Annotation: This article discusses the concepts of deontology and ethical and professional values of an employee, as well as relationships with respondents.

Kalit so'zlar: ilmiy axloq, axloqiy ong, axloqiy fazilatlar, ijtimoiy xizmat, kasbiy qadriyat

Ключевые слова: научная этика, моральное сознание, моральные качества, социальное служение, профессиональная ценность.

Key words: scientific ethics, moral consciousness, moral qualities, social service, professional value.

Ijtimoiy axloq yoki jamoat hayoti etikasi (inglizcha : social ethics) - amaliy axloqning bo'limi, axloqiy munosabatlarni - insonning jamiyatdagi iqadriyatlarini, maqsadlarini, burchlarini o'rganadi. Ijtimoiy etika guruh, institutsional va korporativ munosabatlarni me'yoriy asoslash, shuningdek, yetimlik, qashshoqlik, mahrumlik, muhtojlarga yordam berish, qariyalar muammolari, ijtimoiy muammolarni hal qilishda nazorat qilish va yordam berish usullarini ishlab chiqishga imkon beradi. o'chirilgan Intizom insonning boshqa odamlar va tabiat bilan munosabatlarida mas'uliyatli mavjudligiga nazariy va amaliy yondashuvlarni ishlab chiqishga imkon beradi u tartibga solish funksiyasiga ega va ijtimoiy ahamiyatga ega normalar va majburiyatlar tizimi natijasida tug'ilgan harakatlarga qaratilgan. Shunday qilib, ijtimoiy axloqning predmeti ijtimoiy munosabatlarni qadriyatlarga yo'naltirilgan pozitsiyadan tartibga solish imkonini beruvchi ijtimoiy institutdir.

Ijtimoiy etika sohalari quyidagilardir, lekin ular bilan cheklanmaydi: siyosiy axloq, iqtisodiy etika, diskursiv etika, institutsional etika.

Vanderbilt universiteti (AQSh) huquq fakultetining huquq professori Don Uels ijtimoiy axloqning asosiy vazifalarini belgilaydi, ularning har biri qiymatga yo'naltirilgan harakatlardir

Qaysi ijtimoiy tuzilma adolatli, axloqiy, axloqiy va qaysi biri noto'g'ri ekanligini tushunish uchun ko'plab yondashuvlar mavjud.

So'nggi paytlarda ko'plab tadqiqotchilar e'tiborning individualizmdan kommunitarizmga yoki Aristotelning ijtimoiy axloq tushunchasiga o'tishini qayd etdilar. Buning sababi shundaki, so'nggi bir necha asrlar davomida davom etgan insonning ma'naviy rivojlanishi aynan shaxsning o'ziga qaratilgan bo'lib, bu jamoat mulki qiymatining shaxsiy qonun bilan almashtirilishiga sabab bo'ldi. Shu munosabat bilan Aristotelchilarning umumiy manfaatlar haqidagi ta'limoti mashhur bo'lib, uning bu boradagi ta'limotini qayta ko'rib chiqadigan kommunitlar mohiyatan o'z mulohazalarida neoaristotelchilardir. Falsafiy tafakkurning ushbu yo'nalishi vakillaridan biri Ch.Teylor, faqat shaxsni o'z xalqining umumiy manfaati bilan identifikatsiyalash, ya'ni, vatanparvarlik (uning terminologiyasida) siyosiy erkin jamiyat mavjudligining asosidir. Mutafakkir buni davlat tomonidan tartibga solish dastagi bo'lgan va odamlar o'rtasida chinakam chuqur hissiy aloqani shakllantirmaydigan shaxsiy qonun emas, balki umumiy manfaatlar qadriyatining ustunligi bilan odamlar individual emas, balki birlashadilar, deb asosladilar. fuqarolar sifatida.

Teylordan tashqari kommunitarizmning taniqli mafkurasi mutafakkir A. Makintayr. U inson mavjudligining maqsadini ezgulik yordamida erishish mumkin bo'lgan umumiy manfaatlariga erishishni belgilab berdi. Faylasuf bu fikrlarni Aristoteldan oladi. uchun. ular unga sodiq ko'rinadi. Bundan tashqari, Makintayrning fikricha, fazilatlar butun jamiyatning asosiga aylanishi kerak va uning o'zi, boshqalar qatori, umumiy farovonlikka intilayotgan odamlarning yaqin shaxslararo o'zaro munosabatlari asosida faoliyat ko'rsatishi kerak. Faylasuf bu yaqin munosabatlarni do'stlik deb ta'riflaydi va uning o'zini eng muhim fazilatlardan biri deb ataydi. Jamiyatning to'g'ri ishlashi uchun har xil turdagi sub'ektlar o'rtasidagi siyosiy va boshqa o'zaro munosabatlar halollik printsipli asosida, ya'ni xususiy munosabatlar doirasidan yuqori turadigan ma'lum bir standartga muvofiq qurilishi kerak. Qolaversa, nafaqalar odamlarning savobiga qarab taqsimlanishi kerak. Bu yerda Makintayr mohiyatan Aristotelning taqsimlovchi adolat tushunchasi haqida gapiradi

Ijtimoiy axloq va adolatga boshqacha yondashuvni Jon Rouls o'zining "Adolat nazariyasi" kitobida taklif qilgan. Uning kontseptsiyasini deontologik liberalizm deb

atah mumkin. Bu deontologikdir, chunki faylasuf axloqiy harakatni burchni bajarish, "to'g'ri" harakat yoki mavjud qoidalar nuqtai nazaridan "to'g'ri" deb tushunadi. Shunday qilib, adolatli jamiyat u yoki bu pretsedentning axloqini belgilaydigan ma'lum bir jamoat qoidalari tizimiga asoslanishi kerak va bu qoidalar o'zlarining umumiyligida allaqachon o'ziga xos jamoat qoidalarini o'z ichiga olgan jamoat institutlari asosida yotadi, unga ko'ra ijtimoiy ierarxiya belgilanadi. qurilgan, kuchli shaxslarning vakolatlari belgilanadi.

Roulsning fikricha, axloqiy jamiyat ikki tamoyilga asoslanadi:

1. Har qanday omillardan qat'i nazar, hamma teng huquq va erkinliklarga ega.
2. Ikkinchi tamoyil kompozitsion bo'lib, ikkita bayonotni o'z ichiga oladi: davlat muayyan imtiyozlarga, lavozimlarga kirish tengligini ta'minlashi kerak; fuqarolarning jamg'armalari, hech bo'lmaganda, eng kam ta'minlangan va, demak, eng muhtoj qatlamlarni ma'lum darajada qondiradigan tarzda qayta taqsimlanishi kerak.

Makintayr va Roulsdan tashqari amerikalik siyosiy faylasuf M. Uolzerning fikricha haqiqatan ham adolatli taqsimlash faqat inson ehtiyojlari bo'lgan sohalarga, xoh u iqtisodiyot, sog'liqni saqlash yoki boshqa narsaga turlicha yondashish bilan mumkin. Har bir bunday jihat uchun u insonning u yoki bu yaxshilikka qanchalik muhtojligini yoki bunga loyqligini aniqlash mumkin bo'lgan mezonlarni ajratib ko'rsatishni taklif qildi. Shu bilan birga, boshqa sohalarda imtiyozlarning mavjudligi uning qolgan qismida nafaqa olish huquqini pasaytirmaydi, chunki uning ehtiyojlari va qobiliyatlari faqat u yoki bu jihatlarda hisobga olinadi

Aniqlashning ikkita usuli[tahrir | manbasini tahrirlash]

Ijtimoiy etika tushunchasini talqin qilishda yondoshuvda farq qiluvchi ikkita asosiy yo'nalish mavjud.

1. Ijtimoiy etika Aristotelning ijtimoiy fazilatlarini yig'indisi sifatida yoki ijtimoiy munosabatlar sub'ekti sifatida shaxsga qo'yiladigan ma'lum talablar qatori sifatida. Ushbu ijtimoiy axloq tushunchasi Aristotel va Maks Veber tushunchalari doirasida mavjud. Zamonaviy dunyoda olimlar kommunitarizm kabi hodisani aniqlaydilar, bu jamiyatning uzoq vaqt davomida hukmron bo'lgan individualistik qadriyatlarga tabiiy reaksiyasi bo'lib, har bir kishi individual ravishda faqat o'z manfaatlarini ustuvor deb biladi. Shuning uchun ijtimoiy axloqni ma'lum ijtimoiy fazilatlar majmui sifatida tushunish juda jozibali bo'ladi.
2. Ijtimoiy axloq - bu davlat institutlari, shaxslarning o'zlari va umuman ijtimoiy tizim faoliyatini tartibga solish uchun mo'ljallangan muayyan normalar va

qadriyatlar tizimi. Ushbu kontseptsiya tarafdorlari orasida Jon Rouls, Bernard de Mondevil va boshqalar kabi faylasuflar bor

Ijtimoiy institut tushunchasi klassik sotsiologiyada keng qo'llaniladi, chunki institutlar jamiyatning eng muhim tarkibiy elementi hisoblanadi. Ijtimoiy axloq, asosan, ijtimoiy hayotni eng axloqiy jihatdan to'g'ri tartibga solish imkonini beradigan ushbu tuzilmalar mavjudligining maqsadlarini aniqlashga chaqiriladi. Shuni ta'kidlash kerakki, ushbu intizom doirasida axloqning asosiy kompensatorlari bo'lgan institutlar, chunki jamiyatning anonimlashuvi sharoitida tegishli darajadagi ishonchlilik bilan ajralib turadigan va odamlarga ijtimoiy tuzilmalar kerak bo'ladi. muloqot qilish va birgalikdagi faoliyatni tashkil etish. Shunday qilib, har bir ijtimoiy institut tarixiy zarurat tufayli vujudga kelgan deb tan olinadi, aks holda u institut uchun yetarli darajada kristallanmaydi.

Turli xil ijtimoiy institutlar nafaqat odamlarning birgalikdagi faoliyatini tartibga solishga, uni ichki ijtimoiy me'yorlarga bo'ysundirishga, balki ushbu normalarning buzilishini aniqlashga ham chaqiriladi, chunki agar muassasalardan birida belgilangan tartib buzilgan bo'lsa, unda u to'g'ri ishlashni to'xtatadi. Ijtimoiy institutlar axloqning kompensatori vazifasini bajaradi, chunki u ular ichida barqaror normalar shaklini oladi. Muayyan davlatda institutsional tuzilmalar faoliyat yuritadigan tuzilma va qoidalar mamlakatning axloqiy me'yorlari haqida muhim ma'lumot manbai hisoblanadi

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. „Социальная этика“. Философский словарь. 9-fevral 2019-yilda asl nusxadan arxivlangan.
2. ↑ ^{Jump up to:2,0 2,1 2,2 2,3 2,4} М.А.Дедюлина, Е.В.Папченко. „Социальная этика. Учебное пособие“. Изд-во ТТИ ЮФУ. 22-dekabr 2018-yilda asl nusxadan arxivlangan. **Manba xatosi: Invalid <ref> tag; name "window" defined multiple times with different content**
3. ↑ ^{Jump up to:3,0 3,1 3,2} Баталыгина Ю.А., Овчинникова Е.А. „Социальная этика как актуальное направление прикладных этических исследований“. 9-fevral 2019-yilda asl nusxadan arxivlangan. **Manba xatosi: Invalid <ref> tag; name "izron" defined multiple times with different content**
4. ↑ Прокофьев А.В. „Метанормативные основания социальной этики“. 9-fevral 2019-yilda asl nusxadan arxivlangan.
5. ↑ Прокофьев А.В. „Метанормативные основания социальной этики“. 9-fevral 2019-yilda asl nusxadan arxivlangan.
6. ↑ Рих А.. Хозяйственная этика / Пер. с нем. Е.М. Довгань, отв. ред. В.В. Сапов.. М.: Посев, 1996.